

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto IV.

Ljubljana, dne 1. maja 1939.

Štev. 14.

Niša prva zahteva

V velikonočni številki smo objavili strnjen minimalen program nacionalnih srednješolcev, ki obsega štiri zahteve, ki se nam zde, da so najnujnejše in najpotrebnejše. V naslednjem bomo naše zahteve konkretizirali in utemeljili.

Kot prvo zahtevo smo postavili izpremembo. »Pravil o vedenju učencev srednjih strokovnih šol.« Na nekatere nedostatke tega pravilnika smo opozorili že v članku »Mladina in gledališče« v drugi številki tekočega letnika. Danes pa bomo obravnavali našo prvo zahtevo z načelnega stališča.

Gotovo je, da se življenjski pogoji izpreminjajo in z njimi se izpreminja tudi življenje. To izpreminjanje se pa ne kaže samo v gospodarstvu, ampak tudi v prosvetnem življenju: življenjski boj postaja vse trši in brezobzirnejši. Danes doživljamo naval na srednjo šolo. Ne morda toliko radi izobrazbe, t. j. znanja, kolikor radi izpričevala. Danes zahteva že vsak poklič vsaj dva razreda srednje ali mešanske šole, nekateri celo štiri z malo maturro, z drugimi besedami: število dijaštva nenehoma narašča.

Sedaj pa »in medias res«. Življenjski in z njimi vred tudi študijski pogoji so se izpremenili, ostal pa je zastarel sistem. V ta žuleči jarem pravil je vsako leto vpreženih več deset tisoč dijakov širom naše domovine. Neglede na to, da so v posameznih predelih naše države bistveno drugačne prilike kot pri nas, je naravnost absurd, da mora v isti meri nositi ta jarem maturant kot prvošolec. Mislimo, da je maturantova doba najvažnejši del njegovega življenja.

Morda nižješolec še ne občuti toliko te teže, ker se pri njem razvoj še ne dvigne do tiste višine, kjer trči mlada kri in mladostni polet ob stene te kletke. Toliko bolj moreče pa občuti to omejenost višješolec, ki se skuša sam orijentirati in s svojimi očmi motriti dogodke in pojave v samem sebi in v okolici. Profesorji in njihovo delo je zbirokratizirano, daleč odmaknjeno od dijakovega stremljenja in hotenja. Dijak vidi v profesorju uradnika, Cerbera, ki pazi na vsak korak, na vsak pogled in na vsako misel, da takoj nastopi, čim bi dijak brez slabega namena preskočil ograjo »Pravil«.

Ta občutek negotovosti in sužnjosti obrne često dijaka v smeri, ki si jih niso želeli niti profesorji niti dijak sam. In vendar se vrši ta proces že leta in leta in Bog ve koliko časa se bo še. Pa še druga nevarnost preti mladini. Ko opravi osmošolec zrelostni izpit in se vpiše na univerzo, se zave prostosti. Opazi, da ni več nad njim profesorjev, ne razrednika, niti ravnatelja, ki bi mu grozili z ukori itd. Če le more prižge pred bivšim razrednikom cigareto, začne zahajati v lokale, ki se jih je prej

Očetje in sinovi

Današnja mladina je kakor človek, ki ga je v gozdu zajel požar. Skozi ogenj ne more, zato si hoče rešiti življenje z umikom, z begom. Človek beži in hiti, toda na enkrat se znajde na ostro odsekani skali, ki pada navpič v temno vodo. Dve poti sta mu odprti: ali naj se uda v usodo in čaka, da ga obližejo žgoči zublji in tako v mukah neha živeti ali naj tvega skok z visoke skale v vodo, ki ji ne ve globine. Majhna je možnost, da bi ga voda rešila, toda možnost je vendarle. In če se mu posreči, potem mu ni treba drugega kot nekaj preprostih sunkov in rešen je groznega oklepa smrti.

Večkrat vam je prišel na uho glas starih. Govorili so, da je današnja mladina slaba, malenkostna in brezpomembna, da ni zmožna samostojnega življenja in nehanja, da nima življenjske sile.

Težko je mlademu človeku, ki nosi v sebi voljo in moč, željo in hotenje, da bi nekaj storil, da bi se žrtvoval, da bi pokazal, kako so ljudje krivični, ker ga ne poznajo in nočejo spoznati, poslušati tako govorjenje; občuti, da govorijo morda to le iz zlobe in hudobije, ker bi ga res hoteli videti drobnega in nemočnega...

Temu, sile polnemu, mlademu človeku se dviga v srcu dvom. Ali je mogoče res, da pripadamo slabim generacijam, ljudem, ki jim gre vse življenje skozi želoce in žep? Dvom ustaja, ko se ozira na okoli: skoraj povsod vidi le temne sence in gnusno gnilobo. Komu naj verjame: grdemu življenju, zlobnim jezikom ali svoji notranjosti?

Trdi tek življenja je pograbil vse, kar je našel na poti. Mladina se mu je upirala, pa je zagrabila še njo.

Življenje je podobno cesti, ostudni in blatni cesti, po kateri se peha vsa umazana in smrdeča človeška družba. Venomer in nepretrgoma gre procesija za procesijo, gleda v zvezde in stoji v mlaki; pa se najde nekdo, ki bi rad stopil na lepo in čisto pot, otrestiti bi si hotel s čevljev malo tistega blata, ki se tako rado lepi nanje. Pa glej: brž ga pograbi in mu zatrujejo: »Hej, mlekozob, zakaj si svojeglav? Življenje je težko in če boš sam, ti bo še težje;

izogibal. Skratka ne more se pametno znajti in v tem velikokrat zaide. Šola mu je dala zrelostno izpričevalo ni mu pa dala značaj, ne hrbtnice, ker mu pri sedanjem sistemu tega dati ne more.

Ponovno apeliramo na vse merodajne činitelje: rešite mladino, da ne zajadra na neprav pota, še je čas, treba je le delati hitro!

G. M.

vrni se in stopaj z nami. Pot res ni lepa, toda imel boš vsak dan skorjo črnega kruha!«

Res, življenje je vredno skorje kruha...

S skrbjo se vprašujemo, kdo je temu kriv in kateri vzrok je privedel mladino do takega koraka, da se prodaja, da si že v zgodnji mladosti skruni življenje, ko molči tisto, kar ji narekuje srce, ko se hlina, čeprav ji brani ponos, da moli, četudi nima vere.

Kriza modernega človeka je splošna; to je kriza celega človeka, vsega duhovnega življenja; vse moderno življenje, vse ustanove, nazor na svet in na življenje zahtevajo revizijo; notranja neenotnost, razklanost modernega človeka in njegovega življenja, razbitost in neednost družbe in splošna duhovna anarhija, spor sedanjosti s preteklostjo, sinov z očeti, boj cerkve z znanostjo, filozofijo, umetnostjo in državo prežema vso moderno kulturo.

To je tista korenina, iz katere poganja ves plevel. V tej negotovosti se tudi mladina zateka k edinemu gotovemu in pozitivnemu smotru — h kruhu. Ni ji mar, kaj se godi okoli nje, nima moči, da bi dala nekaj iz sebe, vsakdo vali odgovornost na drugega, vsi skupaj pa na vse. Nikomur ni do lastnega prepričanja, do lastne moči in hotenja. Saj imajo voljo in želje, toda to so zadeve slabičev, filistrov, ljudi, ki si žele tistega lepega življenja v ljubkem in mirnem zatišju, ki ga lahko prosto uživajo, če niste odgovorni za nič.

Življenje pa teče dalje in živeli bodo vsi, tudi tisti, ki jih noč in dan preganja vest, da niso storili tistega, kar jim je velevalo srce. Saj ni vsakdo rojen za junaka, se tolažijo. Gotovo, toda tudi nihče se še ni rodil junak. Današnje življenje, ki je težko in ogabno, pa zahteva od vsakogar, da to postane; tudi tisti, ki nočejo hoditi po nobeni poti iz bojazni, da bi jim padla opeka na glavo, so junaki svoje vrste — to so junaki slabosti, hinavstva, svetohlinstva in zlobe...

V današnjih dneh negotovosti in obupa, pa išče mladi človek zvezde, ki bi jo gledal s trde, pa čeprav hrapave in ostre poti. Zvezdo želi videti, lepo in čisto. In če se bo pokazala na poznem večernem nebu, bo vesel, zakaj občutil bo, da je en sam pogled nanjo vreden žrtve, vreden tistega velikega in odločnega žrtvovanja, ki se porodi le sem ter tja v človekovem življenju, ko se prebudi v njegovi zaspani naravi res — človek. Tedaj se v hlapcih zbudi gospod, v sužnjih kralj.

Naša mladina čuti in ve, da ni v ničemer slabša od katerikoli druge, bodisi po času ali pa po kraju. Hrabra in ponosna je, požrtvovalna in silna, zmožna je, da zapusti izhojeno in blatno pot in stopi sama na plan ter si sama zapiše vero in postave, pa četudi za ceno krvi.

SAN:

Prelom miselnosti

5. Socializem v Sovjetski Rusiji

Zelo je razširjeno mnenje, da se je ruska zgodovina pričela še le v oktobru leta 1917. Marsikdo veruje, da se je prav tedaj tudi ruska zgodovina končala, ker priznava, da je boljše-viški red dokončen. Toda pri tem pozablja, da ima Rusija, kakor vsaka druga zemlja, poleg sedanjosti tudi preteklost in bodočnost. Vprašamo se le, koliko je resnice v govoricah, da so v Rusiji ustanovili raj na zemlji, kakor pravi Dostojevskij o socializmu. »Zveza socialističnih sovjetskih republik« je daleč. Vsak pogled iz osebne perspektive je nemogoč. Radi tega je nujno potrebno, da za vsako kritiko vzamemo za oporo ljudi, ki so to videli in razumeli.

Dmitrijevskij piše v biografiji »Stalin«:

»Stalin do svojega današnjega politično-gospodarskega sistema ni prišel na enkrat. Najprej je skušal utrditi vladavino s sporazumom s kmeti. Pa ne samo s kmečkim stanom. Vse je stavil na bogato posestniško vas. Tedaj je že izvajal neki liberalizem do mestnih kapitalističnih slojev — bil je pripravljen preiti sploh na liberalizem.«

Isto trdi Pierre Dominique v pariškem časopisu »Pamphlet«:

»Sicer pa je Stalin iznašel obrazec, ki naj prepereči nevarno »silo lenobnosti«, nevarni tok stvari, ki se je prijel kolhozov (Op. pis.: kolektivna gospodarstva), ki niso razumeli ukrepov v trgovini z žitom: svobodnim delavcem in kolhozom bo dovoljeno prodajati del njihovega žita po cenah, ki veljajo na svobodnem trgu; hkratu pa je treba zahtevati od njih, da količino žita, določeno v naprej po številu hektarjev, oddajo po nizki ceni državi in to količino je vzeti kot državni davek. Priznati je treba, da v tem ukrepu ni nobenega sledu več o komunizmu, in če že ne pomeni ekonomskega liberalizma, mu je vsaj zelo blizu.«

Že sam ta primer pokaže, da so govorice o izrazito socializiranem gospodarstvu, ki jih raznašajo po celem svetu, le nekaka prevara. Vendar pa se bomo vprašali, kako da sam vodja današnje Sovjetske Rusije — Stalin, govori o socializmu, ko pa je čisto jasno, da je tako daleč od njega. K temu naj navedem besede pred nedavno ustreljenega sovjetskega ideologa Buharina: »Stalin je delil takrat iste nazore, (kot tedaj, ko je razvil svojo teorijo o »zračanju« kulaka s socializmom): vselej je bil pripravljen karkoli krstiti za socializem, samo da bi pod-

piralo njegove načrte — besed mu ni bilo žal. Prav tako je v razvoju nadaljnjih dogodkov nazval socializem svojo današnjo ureditev monopolnega državnega kapitalizma!« (Op.: Med drugim bodi omenjeno, da je v Stalinovih spisih najbolj šibko tisto, s čimer se trudi dokazati, da je njegova današnja ureditev toliko kakor socializem).

L. 1917. se je v Leninu kot reakcija na formule: tovarne delavcem, zemljo kmetom, mir za vsako ceno, nenadoma prebudil mož dejanja, ki je odrinil doktrinarca: delavci hočejo tovarne, dajmo jim nadzorstvo nad njimi. Kmetje ne čakajo in si kar sami dele zemljo; hitro potrdimo z zakonom to njihovo načelo, pa če tudi je v nasprotju z vsemi programskimi načeli revolucionarnih socialistov. Vojaki in vse ljudstvo se je do skrajnosti naveličalo vojne, sklenimo mir, naj velja, kar hoče; poslužimo se jih, da si prisvojimo oblast.

Ali se to pravi izvesti socialistično revolucijo? Iti v Brest-Litovsk; prepustiti zemljo kmetom, toda z očitvidno platonskim pridržkom, da ima država vrhovno oblast nad njo; izročiti tovarne proletarcem, ki so brez dvoma nezmožni, da bi jih lahko uporabljali in z njimi obratovali. Kot nekak zagovor tega je treba pripomniti, da niso ne Lenin, ne Trocki, niti ostali vodje komunistične stranke tedaj verjeli v možnost, »da bi se mogel socializem razviti v eni sami deželi«. Nasprotno, vsi so priznavali, da je režim, ki se je ustalil med meščansko vojno in za potrebe meščanske vojne, ni socializem, niti državni socializem, ampak kot ga je imenoval Lenin, državni kapitalizem.

Marx zahteva, da se mora industrijalizacija s pomočjo kapitalizma izvršiti v vsaki deželi pred revolucijo. V Rusiji pa je revolucija izbruhnila veliko pred industrijalizacijo in revolucionarna oblast je danes prisiljena, da nadoknadi tisto, kar je prehitela, da izvršuje samo to, kar je drugod izvršil kapitalizem.

Komunisti v Sovjetski Rusiji so vse preveč prežeti z novomarksizmom, da bi mogli resno misliti, da je režim birokratskega etatizma — socialističen režim, čeprav je do nedavnega sam Stalin to skušal dokazati. Zdi se mi, da se režim, ki je ohranil plače, denar in nakup in prodajo na eni strani in ki v svrhu superindustrijalizacije in na škodo množic zasegel nadvrednost skupnega dela na drugi strani, ne more imeti za socialističen režim, tako da iz vsega tega izgle-da, da socializem ni uresničen v SSSR.

Ali pa se morda obetajo boljši časi, kot posledica dolgih let stradanja? Ali imajo prav razni pisatelji, ekonomski, politiki ter med njimi tudi Otto Bauer, ki kljub strogi kritiki političnih metod boljševiske vlade dopušča možnost, da se bo po izvedbi druge petletke dvignil danes silno nizek standard ljudstva; »sporedno z izboljšanjem življenjskih pogojev ljudskih množic bo postala diktatura nepotrebna in sovjetski režim bo krenil na pot demokracije«.

Isto misel zastopa tudi Dmitrijevski, ki piše o sedanjih Rusih:

»Ti ljudje bodo prevzeli marsikaj iz njegovega (Stalinovega) programa, ki so ga z njim skupaj izdelali. Dodali pa bodo še nekaj velikega, tisto idejo, katere pomanjkanje povzroča berz-uspešnost vseh njegovih naporov in smrt vsega, česar se (Stalin) dotakne — idejo o svobodi človeške osebnosti, ki jo je rodil in prinesel Stalinu toli osovraženi zapad.«

II. Majski večer

Najlepši dan v maju bo letos trinajsti. Najlepši del dneva bo večer. Pravi majski večer bo, kot ga najdemo po romanih, ki opisujejo, kako vse dehti in cvete, kako je vse mamljivo in opojno, do take mere, da se sploh ne da povedati. Posnetek takega majskega večera bo »II. Majski večer.«

Ob osmih bodo v Kazino prihajali ljubljanski študentje, nato še študentke, da zadnjič v sezoni zaplešejo. S seboj pa bodo pripeljali še mamice in očete, saj jih bo gotovo zanimal prijeten spored. Zabavat se bodo prišli tudi dijaki iz Maribora, Celja, Ptujja, Novega mesta, Kranja in mogoče še od drugod. Kot se spodobi, bodo nekoliko pozneje prišli še direktorji, profesorji, gospe častnega komiteja, oficirski zbor s pokroviteljem tega večera g. divizionarjem.

Tedaj se bo začelo!

Pozdravni govor mora biti kratek in jednat, Brat predsednik za enkrat še nima treme.

Sestra »Sopran« bo zapela ljubko pesmico. Ljubka ljubko, kaj hočete še več.

Brat »Violina« se uri na vseh štirih strunah. Težko je mnogo povedati o njem. Doživeli ga boste, ko bo pred vami.

Bratje v recitacijskem zboru bodo udarni!

Brat »Klavis« bo pričaral v dvorano luno s svojo sonato. Tudi ta je potrebna na majskem večeru.

In o bratu »Tenorju« je sploh škoda izgubljati tiskarsko tinto. Če bo prejel kak šopek, ga bo koristno uporabil za četvorko.

Tako, zdaj je sporeda konec: Vsi bodo zadovoljni: eni s sporedom, drugi, da je sporeda konec.

In veste, kako se pride potem najhitreje do plesanja? Vsak naj pograbi stol in ga odnese iz dvorane, v nekaj trenutkih bo vse pripravljeno.

Pa jazz?

Hm, »Broadway«! To že vemo. Pa kaj bi s tem; še nikoli ga nismo slišali niti videli.

Izvolite k odru, kjer so postavljeni instrumenti.

Jih poznate (ne inštrumental)?

Kaj bi jih ne; saj to je le novi — New star!

Da, to so nekdanji njustarovci v novi obleki. Pa več jih je, kar dvanajst. Ko bodo zaigrali, jih bomo šele do dobra spoznali. Če bi nas kaj ne vleklo v trop, ki se poti in trudi, bi nemo stali in tiho poslušali. No, pa kljub temu, dobro zabavo...

Pri četvorki boste občudovali lepe kotiljončke (ki bodo poceni). Tudi druga presenečenja bodo odgovarjala večni krizi dijakovega žepa. Tako na primer buffet. Če bo pa bar, naj pa bo še ta poceni...

Še marsikaj bo zanimivega, toda to boste morali sami doživeti. Vedno je krasna majska noč — lahko jo boste občudovali in se je spominjali. Kdor jo je enkrat doživel, je ne pozabi več.

Majsko jutro boste najbrž prespali. Pa kaj za to; majskih juter je veliko, »Majski večer« je pa le eden.

Prvikrat je človek oskrnil svojo mladost, kadar je prvokrat molčal, ko mu je srce ukazovalo, da naj govori.

Cankar

V času revolucij uspevajo samo slabe in povprečne narave; ljudje visokih src pa bodo zmeraj žrtve revolucij, naj bo njih izid tak ali tak.

Heine

Znanost spoštujemo samo toliko, kolikor nam lahko nadomesti religijo.

Renan

Čaka samo zvezde, ki naj mu pokaže novo pot v življenje in svobodo.

Visoko nad svetlikajočo se reko stoji na skali človek. Ves prepaden se ozira po bližajočem se ognju. Ogenj je zajel ves gozd in se po izsušeni travi in listju naglo približuje. Človek na skali že omahuje, pa začuti na licih hladni dih smrti. Še nekaj časa in od njega ne bo ostalo niti praška pepela. Preseliti se bo moral v večnost...

In glej! Mišice mu zadrgetajo in se napno. Vrgel je bil pogled tja preko daljave, tja preko reke, kjer se v sončnem travniku koplje spomladansko življenje... Odskočil je. Nekaj kamenja se je pri tem porušilo in padlo v globino. Da bi mu voda ne bila sovražna...

Izseljenci - naša 10 banovina

Veliko jih je, ki morajo zapustiti rodno grudo in iti v tujo državo, da tam živijo in delajo: to so — izseljenci.

Jugoslovanskih izseljencev štejemo dober milijon in med temi je 350.000 Slovencev, kar pomeni zelo visok odstotek našega ljudstva, posebno slovenskega.

Kraljevina Jugoslavija šteje devet banovin, jugoslovensko izseljeništvu pa označujemo večkrat kot deseto banovino. Skoraj deseti del Jugoslovancev si služi kruh na tujem izven naše domovine.

Slovenski del izseljeništvu je pa še daleč večji. Če prištejemo k temu naše manjšine, lahko mirno rečemo, da živi skoraj polovica Slovencev izven mej naše narodne države.

Ko se zamislimo ob teh številkah in se vprašujemo, kaj naj bi bil vzrok tega izseljevanja, pridemo do zaključka, da je temu v prvi vrsti krivo pomanjkanje dobro organizirane domače industrije, ki bi lahko zaposlila vse naše delavljne moči, dalje težaven položaj naših malih kmetov, od katerih so mnogi zašli v dolgove, ki se jih ne morejo drugače otresti, kakor z zaslužkom, ki ga mislijo dobiti v tujini. Včasih je težavnega in neznosnega položaja krivo nesposobno in premalo delavno prebivalstvo samo. Naj za potrditev tega navedem, da se je na primer pred vojno nesposobni jugoslovanski kmet selil iz Slavonije v Ameriko, nekateri sposobni Nemci pa so se naselili iz drugih krajev v isto Slavonijo in tam tudi dobro uspevali. Zelo pogosti vzrok izseljevanja je lahkomišelnost in nevednost.

Splošna izobrazba je malokomu tako potrebna kot ubogemu slovenskemu izseljencu, ki ga je trdo življenje vrglo daleč od domačih in stoji nenadoma pred težko nalogo, naj se uveljavi v širnem, bogatem, tujem in posebno danes na splošno sovražnem svetu. Če je človek izobražen, bo morda dobil v tujini primerno službo. Toda v nobenem primeru ne smemo dopustiti odhoda iz domovine nepismenim. To pa zato, ker nimajo nobenega izgleda za kakšen resničen napredek in jemljejo izseljeniški skupnosti ugled in splošno dobro ime ter so ji v nadlego.

Izseljevanje iz naše domovine ima poleg nešteto slabih tudi dobre strani. Vsi izseljenci nosijo v sebi veliko samozavest. Deloma radi tega, ker poznajo dva različna sveta, deloma ker imajo več življenjske sile. Zaradi teh okoliščin se lahko zgodi, da se kak izseljenec visoko povzpne in napreduje, kakor se je to zgodilo v Južni Ameriki z dalmatinskimi težaki, kakor tudi z Armenci, sirsko-libanonskimi trgovci itd. Žal pa je v današnjih dneh to le redek slučaj, da bi ne smel z njim nihče računati.

Izseljenje je dalo jesti in spat mnogim našim ljudem, ki so zapustili našo zemljo in si poiskali boljšega mesta, doma pa so pustili pristo mesto drugemu.

Toda ni samo v tem, da so se nekateri socialno dvignili, bistvo izseljenstva, ampak računati moramo s tem, da so do pred krize znašale podpore, ki so jih pošiljali v Jugoslavijo, približno eno milijardo dinarjev. S tem denarjem se je bogatilo narodno premoženje in dovajalo domovini potrebnega kapitala.

Statistika pravi, da so naši izseljenci: Slovenci, Hrvati in Srbi, poslali od vojne dalje do danes, to je v 20 letih, več kot so znašali vsi proračuni o pobiranju davkov in mi vemo, da je prav izseljevanje rešilo ne samo to ali ono kmetijo, ki je bila na robu propada, ampak da je po svetovni vojni s svojimi podporami dvignilo tedaj obupno denarno stanje, da je bilo pri nas v

kratkem času denarja v izobilici. V prvovrstno urejenih obratih so se naši delavci odlično spoznali in bi lahko doma sijajno pomagali pri izpopolnjevanju našega industrijskega programa. Izseljencem se mora šteti v veliko zaslugo, da širijo dobro ime domovine in po svojih skromnih močeh pridobivajo v tujini javno mnenje za nas.

To bi bile na kratko dobre strani izseljeništvu. Toda poleg teh lepih točk imamo še druge. Te slednje nam dajo misliti, da je izseljevanje v tako velikem številu — zlo in bi bilo lahko prava narodna nesreča.

Življenje v tujini ni tako, kakor si ga v svoji domišljiji slikajo mladi ljudje. Priseljence imajo domačini vselej za ljudi druge vrste in jim dajo na razpolago samo tiste posle, ki jih domačini nočejo sprejeti. Ponekod velja državni zakon, da mora biti vsako delo stavljen 14 dni na razpolago domačinom. Šele ko noben domač človek ne mara vzeti tega dela, sme biti oddano tujcu-priseljencu. Nešolan odrasel izseljenec se menda nikdar ne more popolnoma privaditi tujega jezika in ga domačini že po prvih besedah spoznajo za tujca.

Hvaležna in važna je naloga naših izseljeniških društev in državna izseljeniška služba bi bila, da v skupnem sodelovanju temeljito in vsestransko preštudirajo delovne razmere v posameznih deželah, kamor se izseljujejo naši ljudje v večjem številu. Tako urejeno izseljevanje bi imelo tudi to prednost, da bi naši ljudje živeli bolj skupaj in bi se tako tudi narodnostno ohranili.

Kakor nas uče izkušnje pridejo pri odpustih v poštevnost najprej tujci.

Navadno se prilagode izseljenci novim razmeram večina v drugem, najmanj pa v tretjem kolenu. To je naravni proces, ki ga lahko zavrnemo, ne moremo pa ga preprečiti. Raznarodovanju izseljencev se morejo čuditi samo tisti, ki nič ne poznajo trdega življenja v tujini. Izseljenci v tujini namreč ne živijo sami zase, ampak so pomešani med druge, zlasti seveda domačine (hijos de pais — deželne sinove). Takoj ko se izseljenec izkrca v tuji luki, ga že zajamejo vplivi tuje dežele in si ga začno osvajati, dočim so domači vplivi vedno slabotnejši. Če se že odrasli naglo odtujujejo domovini, je izseljeniška deca odtujena takorekoč že od rojstva. Večina državljanov v katerih žive slovenski izseljenci, smatrajo za svoje državljane vse, ki so bili rojeni na njenih tleh.

Čim stopi mladina slovenskih staršev v tujo šolo, gre raznarodovanje tem hitreje in temeljiteje svojo pot naprej. Ves šolski pouk je osredotočen okoli države v kateri žive. V Argentini so še pred kratkim navajale učne knjige z nekaj vrsticami poleg »republike Jugoslavije« kot posebne države, še »Renio de Montenegro« — kraljevino Črno goro.

O svoji pravi domovini sliši naša slovenska mladina bore malo, lepega pa skoraj nič. Slovensko zna čitati malokdo. Gotovo ni pretirano, če pravimo, da nad dve tretjini slovenske izseljeniške mladine ne more prebrati niti razumeti najskromnejšega slovenskega stavka. Kar je v njih še kolikor toliko našega, je življenje med štirimi stenami, ki je dostikrat zelo žalostno, polno revščine, zmerjanja, malo lepih besed. Slovenski časopis, ki zaide morda tudi v take hiše, je v primeri z bogatim tujim časopisjem — vtelesena revščina.

Vprašanje naše izseljeniške mladine je gotovo izerdno važno. Vsekakor bi bilo le potrebno in zanimivo preštudirati kako so si znale ohrani-

ti svoj mladino zavednejše izseljeniške skupine: nemška, irska, severnoameriška, pa tudi češka, poljska in japonska.

Prav tako se nismo doslej skoraj nič zmenili za tiste izseljeniške sinove, ki ne razumejo več jezika svojih staršev, pa so dosegli v novih domovinah prav zavirljiva mesta. V Južni Ameriki so to Hrvatje.

V svetovni vojni so se pri tem izkazali Nemci so s svojim vplivom prisilili Wilsona, da ni preostro diktiral miru. Za nas je ob isti priliki posredoval pri predsedniku USA prof. Pupin.

Zavedamo se, da izgublamo z izseljenci skoraj vedno najsposobnejše ljudi, ki gredo v tujino in tam često ginejo in izginejo. Dolžnost nas vseh je, da se bolj pogosto in bolj z zanimanjem spomnimo naših izseljencev, da ne bomo doživeli besed, da se jih spomnimo le tedaj, ko rabi narod dolarjev.

S. D.

Mi smo se naposled uverili, da smo tudi mi posebna nacionalnost v višji meri samobitna in da je naša naloga ustvariti sebi novo formo, našo lastno, domačo, vzeto z naše grude, posneto z narodnega duha in iz narodnih načel.

Dostojevskij

Najbolj žgoče obžalovanje je tisto o možni sreči, ki ste jo odklonili.

L. Depret

Sreča je vselej zastrupljena z bojaznijo, da bi jo zgubili.

Casimir Tallet

Življenje je povsod premalo verjetno, da bi moglo biti večno. Verjeten je samo kaos, splošni nered, razpad vsake kombinacije, smrt.

Dr. Milan Vidmar

Slovani smo in hočemo biti, toda evropski, svetovni.

Masaryk

Sporočilo uprave

Uprava »Naše volje« sporoča vsem poverjenikom in poverjenicam — ljubljanskim in zunanjim — da mora biti poravnana naročnina za drugo polletje t. l. do 15. maja 1939. Kdor do tega dne ne bo imel poravnane celoletne naročnine se mu pošiljanje lista ustavi. Isto velja za poravnanje koledarčkov »Naše volje«. Ako koledarčki ne bodo poravnani, prosi uprava vse poverjenike in poverjenice, da ji sporoče naslove onih dijakov, ki koledarčka niso plačali, da jih bo uprava sama terjala.

Uprava.

Važno obvestilo!

Izšla je zanimiva brošura »POT DO BLAGOSTANJA, SREČE IN NEODVISNOSTI«, z zelo pestro in poučno vsebino, ki bo zanimala vsakogar. Ta brošura daje odgovor na vsa sodobna gospodarska vprašanja. Vsakemu človeku — delavcu in obrtniku, kmetu in uradniku, ali trgovcu, prav vsakemu bo knjižica dobrodošla in vsak bo dobro storil, ako se bo ravnal po nasvetih, ki jih brezplačno, najde v njej. Odločili smo se to knjižico poslati do nadaljnega brezplačno vsakemu, ki pošlje nam svoj naslov in znamko za 1 dinar za poštnino. Pišite še danes na »MOJ DOM«, Ljubljana, Dvorakova bl. 8.

Danilo Dobravec :

Eksplorzija

Bil je lep pomladni dan. Otroci smo se igrali v pesku pred hišo, kjer je tudi naša mačka dobrovoljno mežikala v toplo predpoldansko sonce. Nenadoma je nekje grozno zabrnelo, bržkone v bližini kolodvora. Prvemu poku je sledil drugi, tretji... udarjalo je čedalje hitreje. Zaspala vas se je zbudila, ljudi je obsedla blazna panika. Šlo je od ust do ust kakor po telefonu: »V skladišču za strelivo je izbruhnila eksplozija.«

Oglušujoči poki so stresali stekla v okenskih okvirih in po zraku je sikalo prviršni prvi drobci velike granate. Nedaleč od nas se je zaril v toplo in mehko zemljo. Tedaj je od nekje na vsa sapo pritekla mati s čisto belim obrazom. Men-da je bila tisti dan v dnini pri Hladnikovih. Po-metala nas je v kuhinjo z besedami: »Počakati moramo očeta. Da mi nobeden ne pobegne pred hišo!«

Pokalo je vedno močnejše. Mati se je pri vsakem poku prekrizala kakor je bila to njena navada ob hudi uri: »Presveto ime Jezusovo, reši nas zlega!« je vsakokrat vzdihnila.

Gledali smo skozi kuhinjsko okno na cesto. Po njej so bežali ljudje iz vasi, obloženi z najpotrebnejšimi rečmi, ki so jih mogli v naglici odnesti iz hiš. Kaj bi zdaj v vasi, ko je za vsakim ogrom prežala na človeka neizprosna smrt?!

Med bežečimi smo opazili tudi debelega trgovca Lapuha. Način, kako je metal po prahu svoje kratke noge, se nam je zdel skranjo smešen, tako da smo na grmenje v ozračju za trenutek kar pozabili.

Kazalo je, da se bo v četrto ure izpraznila vsa vas. Ne. Že so privihrali orožniki in začeli ustavljati ljudi na križpotju:

»Stojte! Nikamor več, ali vas nasadim na bajonet. Ubogajte, saj bo kmalu minilo!«

Ali v ozračju je bobnelo kakor na fronti. Veliki kosi granat so padali na strehe in drobili opeko, da je v drobcih padala na cesto. Kričanje orožnikov ni mnogo zaleglo. Vaščani so siloma predrli njihovo vrsto.

»Videl sem Švajca visoke gore...«

(Nadaljevanje.)

Tako torej, drage bralke in bralci, sem vas pripeljal s seboj v prenočišče. Sedaj se pa pričinja žalostni del mojega potopisa, to se pravi, pričinja bi se, če bi opisoval vsakdanje delo. Odločil sem se pa, da žalostnega dela ne dam iz rok iz več razlogov. Potopis naj služi v pouk in zabavo, nikoli pa ne zato, da bi bralke močile dišeče krpice blaga. To je bila prva zapoved, ki sem jo upošteval vedno in povsod. Drugi razlog je honorar. Pri vseh časopisih je lepa navada, da dobi pisec plačilo od vrstice, »Naša Volja« seveda te lepe navade ne pozna in je niti noče spoznati. A, če bi dobil plačilo od vrstice, ste lahko prepričane in prepričani, da tudi žalostnega dela ne bi spustil, ampak bi mu še kaj dodal; tako pa... Da, še nekaj glede honorarja. Ni dolgo tega, kar je »Naša volja« poslala svojega plodovitega sotrudnika g. Kamo-ja na ogled skakalnih tekem, pa se ti je ta mrha na lepem izprevrgel iz humorista v detektiva in je s svojim poročilom o skakalnih tekmah v Planici sprožil pravcati poplah na liceju! Ta bridka izkušnja je izpametovala urednika in ne daje odslej nikakih honorarjev več, za potopise pa najmanj. Kaj hočem? Urednik je urednik, potopisec pa potopisec in drugi mora prvega ubo-

Nenehno grmenje nas je spravilo v velik strah; obstopili smo mater in se tiščali njenega krila. Reva, sama nemalo prestrašena nas je tolažila: »Saj bo kmalu prišel oče, potem bomo tudi mi tekli.« Ni še dobro izgovorila, je že planil v kuhinjo oče.

»Takole je pa na fronti, kadar zagrmijo topovi,« je rekel in nas tolažil, da vendar ni še tako hudo, kakor si morda mislimo. Ko bo municija pošla bo vsega konec, na fronti pa ni konca ne začetka. Govoril je počasi in preudarno kakor da mu za dogajanja izven hiše ni mar. Njegov mehki glas je pomirjajoče vplival na nas. Še mati je postala malce živahnejša. Seveda, saj je bil zdaj tu njen mož, ki bo znal ščititi njo in nas — otroke.

Iz shrambe smo pobrali najpotrebnejša živila, ki bi zadostovala za dva dni. Jaz sem nosil velik zavoj bele moke, brat Franc hleb kruha, Janej pa liter petroleja in petrolejko z ogledalom.

Oče je skrbno zaklenil hišo in pozaprl vse oknice, da ne bi kdo v naši odsotnosti okradel stanovanja, kakor se ob takih prilikah dogaja.

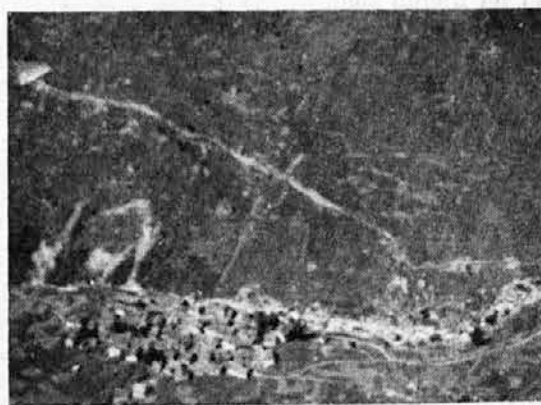
Odšli smo, ne po sredi vasi pač pa po najkrajši bližnjici za hišami, ki so se vleklo do široke državne ceste. Koncem bližnjice je stal star lesen plot, kjer je stražil vojak. Koncem bližnjice je stal star lesen plot, kjer je stražil vojak. Kaj je stražil se ne spominjam in se tudi pozneje nisem za to nikdar pobrigal. Zadostovalo mi je, da sem zagledal na puško nasajen nož in dognal sem: stražnik. Pred vsakim vojakom mi je skočilo srce v hlače, posebno še, ako sem zapazil na puški nož, svetlikajoč se v soncu. Tudi pred tem vojakom mi je postalo krog ušes neznansko vroče; v zadregi sem cukal mater za predpasnik: »Mati, ali me bo tale?«

»Ah! Beži no, prismođa!«

No, ako je bila mati tako trdno prepričana, da se mi ne bo zgodilo nič žalega, sem bil tudi sam hitro potolažen. Kljub strašnemu pokanju, ki je grmelo preko ozračja, sem kazal vesel obraz. Veliko bolj kakor pokanje me je prestrašil nenadni pogled na ogromen bel oblak, viseč tik nam nami. Zazdelo se mi je, da visi tam gori smrt v obliki velikanskih skladov snega.

Zopet sem potegnil mater za rokav:

gati, čeprav sta si zelo blizu! Tako imam torej samo izgubo. Pisec mi grozi, da me bo tožil, češ, da sem ga spravil ob dobro ime itd., doma me gledajo postrani, ker jim poberem ves papir in še izgubljam dragoceni čas, mesto da bi študiral, tudi stavcem v tiskarni se zdi zamalo, ker se morajo mučiti s hieroglifi mojih čačk in sploh...

Dandrio iz zraka.

Dela ne bom popisoval v vseh podrobnostih, le tu pa tam bom med kramljanjem vpletel tudi krampanje in opisal le nekaj zabavnih prizorov. Sedaj pa si oglejmo nekoliko podrobneje našo vasico Dandrio.

Pot nas je vodila iz Malvaglie proti severovzhodu, potem se je pa zaokrenila v skoraj toč-

»Mati! ali nas bo tole zasulo?«

»Tak molči že, koštrun!« je rekla in se ni več zmenila zame.

Ta čas sem prišel na vrsto, da bi splezal čez plot. Pa mi ni bilo treba: drugega za drugim je pograbil vojak in nas prestavil na drugo stran. Bil je to dober vojak, ki je imel v daljnem svetu morda tudi svojo družino. Še mater je smelo vzdignil, da ga je oče nekam kosmato pogledal.

Na oni strani sem se spotaknil ob prvi kamen, medtem mi je že smuknil izpod pazduhe zavoj na gladko cestišče. In to ni nevem kako zapotalo, temveč je premehko vzdihnilo »Pak!«

Domači so me ogorčeno pogledali: Oče se je izrazil: »Dobro, da mu nismo dali petrolejke; ta bi vse razbil.«

Užaljen nad temi besedami sem kolovratil čaleč za ostalimi. Pot se je vlekla, kakor da nima konca. Ob obeh straneh ceste so rasle stare lipe, ki so tedaj poganjale prvo brstje, nedač od lip so v ravni vrsti bežali brzojavni drogovi, pod telefonskimi žicami so pa sem in tja švigale nemirne lastovke.

Naposled smo dosegli svoj cilj — srednje velik hrib na koncu polja. Na njegovem prisojnem pobočju je migljalo že prepolno ljudi; nekateri so posedli v mehko za ped visoko mlado travo, drugi so nemirno stopicali od znanca do znanca, tretji so imeli opravke pri svojih vozovih, vsi pa so duševno nekako otopeli in se ozirali na vas, nad katero so grmeli nagli poki razstreljenih granat. Nobenemu se ni ljubilo mnogo govoriti, predvsem ne vaškim mogotcem. Bali so se, da ji mne bo zasulo stavb in dragocenega imetja.

Tu je bil zdaj — na primer — tale verižnik Lapuh. Tekal je od moža do moža, vpraševal za svet, kam bi se bilo dobro obrniti, ako bo nastala iz teh stvari le prevelika škoda. Levo oko mu je nemirno mežikalo, telo se je pa po vsakem razstrelu mrzlično streslo, kar se je zdelo nam otrokom precej smešno.

Možje, ki so prišli pred nedavnim s fronte, so se mu porogljivo smejali in mirno zasledovali čudne dogodke tistega dne.

no smer sever-jug. Na sliki je levi rob — jug, desni — sever, spodnji — vzhod, zgornji — zahod. Na vzhodu padajo odrastki Rheinwaldhorna (3406 m) strmo v štirih terasah, preko katerih pada velik slap. Za, oziroma pod, vasjo se prebija v številnih brzicah in slapovih Torrente Orino, ki priteka iz velika cirka ob vznožju Rheinwaldhorna in ki nas je blagodejno hladil v vročih popoldnevih. Iz desnega kota spodaj se vije po položnejšem in oblastem bregu cesta, ki vodi preko košenin do poslednje vasi Dandro, ki je že visoko v hribih nad Malvaglie. Tudi to cesto so v prejšnjih letih zgradile delovne čete. Kdor ima dobre oči bo zapazil, da drže izpred »centrale« (zadnja bela hiša na levem robu) dve poti. Zgornja je stara pot, spodnja je pa že nova vozna cesta, delo naših rok. Sedaj sem vas seznanil na hitro z okolico. Manjka vam še orientacija vasi. Na sliki izgleda, da leži vas v ravnini, kar pa ni res. Teren se ves čas dviga in šele pri zadnjih hišah doseže vrh. V tej kopici hiš se je pa bilo zelo težko znajti, zato smo dali važnejšim »ulicam« imena. Po hišah si zapazil napise: Corso Alberto Stürmo, Piazza dell' Amore, Piazza Dolores Ibarruri, Passionaria (španska komunistična poslanka), seveda ni manjkala niti Beograjski trg, ki je delal vsem velike preglavice (v izgovorjavi samo!). Tudi cantonnementi so imeli svoja imena. Naš se je sprva imenoval: Donjon de la liberté, kasneje pa: Zum Club der Ungeküssten. Tehniki iz Winterthura so stanovali: Zum fröhlichen Läusen in

Otroci smo se pomešali med ostalo mladež. Prav kmalu smo na vse skupaj pozabili. Tekali smo za pomladnimi metulji in jih z dobro obnošenimi čepicami zbijali ob tla. Na ta način nam je še prehitro minil strašen in obenem tako čudežen dan, ki je v sicer mirno zaledje prinesel toliko razburjenja. Proti večeru so streli ponehali, udarjalo je le še poredkoma. Takrat smo se polagoma vračali v izpraznjeno vas.

Za večerjo je mati napekla cvrtja. Kuhinja se mi je zdela nekam čudno velika in bilo je v njej nekaj, kar bi lahko primerjal razpoloženju in svečanosti prazničnih velikonočnih dni.

Preden smo legli spat, me je oče že pobožal po glavi. Tiste izgubljene moke ni nihče omenjal, ker smo bili nenavadno tihi in srečni, da smo zopet pod domačo streho.

Branko Borštnik

Pesem Tebi

Naj pesem pojem ti o soncu?
Ne morem, ker več sonca ni,
utihnili sem, ker si odšla
sonce moje si le ti.

Naj pesem pojem ti o sreči?
Ne morem, v prsih mi ječi,
saj sredi sončne pesmi si odšla
in srečo mi odnesla si.

Naj pesem pojem o življenju?
Turobno glas mi le molči,
ti moje si življenje in v rokah
usoda moja tvojih le leži.

Naj pesem pojem o ljubezni,
ki v mojem srcu zate le gori,
kako je čudovita, vendar polna zla,
sladkosti in strasti.

Naj pojem ali naj molčim
zaprt sam vase in hlinec vesel smehljam,
naj se pretvarjam in zblaznim,
srce zapiram naj?

v Opium Höhle. Drugi so zopet imeli: Zapfenbiwak ali Bezübaba (Bern, Zürich, Basel Basel). Holandke so stanovale v: Achenbroettel, Španec, Anglež in en Švicar v »S. D. N. (Société des Nations), Welschi pa v »Baramiu« (železen drog za dviganje skal), Belgijca sta stanovala: »Hotel zum stillen Winkel« itd., skratka, bilo je pravo mesto.

Doktor, ki je stanoval v svoji hišici, ki je nosila vabljev napis: Mrtvaščnica, je bil nemški emigrant, zelo razumen in simpatičen dečko. Poleg zdravljenja se je ukvarjal še s trgovino. Prodajal je znamke, razglednice, baterije in čokolado, nadzoroval knjižnico in izposojal igralne karte in šah. Delovni prostor, »le chantier« kakor se francosko pravi, je obhodil dvakrat na dan. Na tem svojem obhodu je mazal od sonca rdeče hrbte z mazilom proti opeklinam, za roke je imel na razpolago odlično »žaubo« proti žuljem, izdelek nekega kolonista, glavno vsebino zdravniške torbe je pa obsegala steklenica joda in ovojci z obližem. Welschi so izrabili vsako priliko, da so »zabušili« (ta izraz so si začuda zapomnili in so vedno vpili na naju s Pikcem: »A že spet zabušavaš?«) Pa tudi doktor, ki se je šele učil francoščine je rad postajal pri njih. Vsem Romanom je pa najbolj smrdela »la bronnelle« — samokolnica, ki je res ni bilo prijetno potiskati preko kamenja. Sploh so bili pri delu nekako otožni, a radi njih temperamenta so se vsem zelo priljubili in tudi vodstvo je njih nedelo toleriralo, ker so le bili duša kolonije. Ko se je pa razlegel po zraku Obmanov brizg, so

Umreti moram ali peti!

In pel ti bom: ta pesem klic
bo duše moje, plač in vrisk srca,
kar čutim, to ti bo zapela,
zdaj vriskajoča in vesela,
in zdaj rešena od solza.

Živan:

Deklica

Deklica, bujni so Tvoji lasje,
sončni prameni v njih se love.

Deklica, bistre so Tvoje oči,
voda jezerska v njih blešči.

Deklica, ustne so Tvoje sladke,
kot dateljni, ki jih palme rode.

Deklica, mehke so Tvoje roke,
kot pernice bele peržanske gospe.

Deklica, jaz Te ljubim srčno,
vse pesmice moje le Tebi pojo...

A. B.

Vrnitev

K meni si se vrnil, dragi,
s plaho žalostjo v očeh
in bojiš se, da ne padel
bi v srce ti moj posmeh?

Nisva, nisva pozabila,
niti ti ne, niti jaz,
dasi v pajčolan ovil že
tiho je bežeči čas.

Tu pri meni zdaj ostani
in me božaj po laseh,
kakor si me davno, davno,
v fistih žametnih nočeh!

Krmi:

Neka V.a

Peta A je razred poetov
razred atletov,
neznosnih spletk,
neumornih koketk...
Ozračje je prazno
dolgočasje porazno,
domišljija je bajna,
znanje pa lajna.
Zaljubljene strele,
po zraku letele,
nikogar zadele.

Draga:

Domovini

Domovina moja draga,
za te prelita vsaka sraga
rodila je stoteren sad,
rodila narod svež in mlad.

Če dviga na obzorju se vihar,
ne straši domovina se nikdar,
saj ve, da straži jo povsod
ponosen, trden mladi rod.

Domovina, mladi narod Ti je zvest,
če treba bo, bo dvignil svojo pest,
Gorje sovragu, ki po zemlji Tvoji rije,
gorje sovragu, ki Ti življenje mlado pije.

In naše roke, na še tu srce,
domovina, vse življenje bije le zate,
domovina, Tvoji smo, na veke Tvoji,
miren dom nam daj ob koncu v grudi svoji.

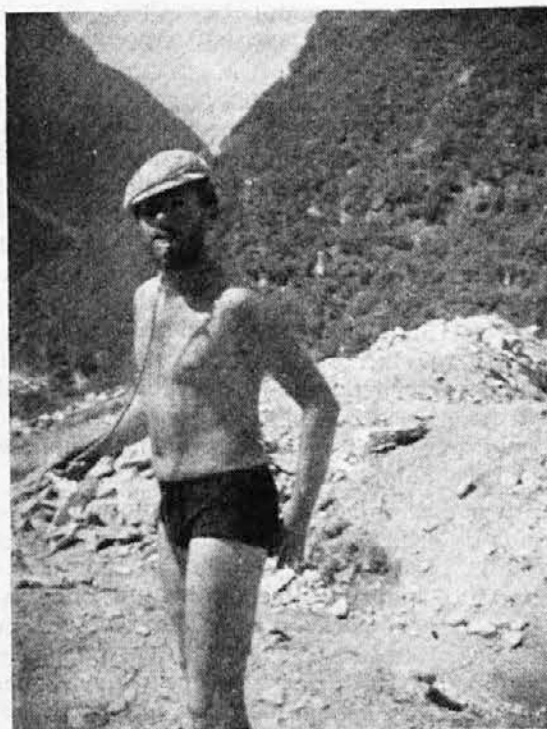
Vsak naj skrbi za svoje srce, vsak neprestano izpoveduje samemu sebi.

Dostojevskij

V zgodovinskih dogodkih je prepoved uživati sad z drevesa spoznanja najbolj očitna.
Tolstoj

pograbili z neverjetni melanom »les pêles et les pioches« in jih odnesli v skladišče.

Marsikoga bo zanimala hrana. Naj se torej izžem še v poznavanju kulinarčne umetnosti. Za našo prehrano je skrbelo šest Kitschenfee (ku-

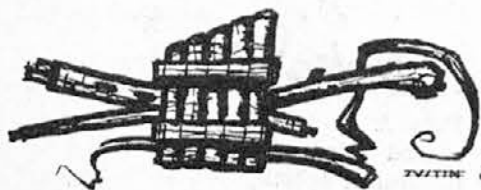

Obmann brizga konec dela...

hinjske vile) s »teto Olgo« na čelu. Od teh so bile tri Holandke (Annie, Mieps in Minne) in tri Švicarke (Ursula, Meta in Olga). Morda boste zmajali z glavo, če vam povem, da je v Švici običajen zajtrk kava in pražen krompir. No, mi smo imeli krepke zajtrke. Kolaček surovega masla, košček sira, confiture (mezga), kava, čaj ali kakao in kruha kolikor je kdo hotel. Kosilo je bilo različno. Juha vedno zelenjavna, prikuha pa različne solate, spageti, riž, omake. Meso je bilo večinoma konzervirano in to šunka ali klobase, če je bila kaka slovesnost tudi pečenka. Večerja je bila podobna zajtrku, le obilnejša in krepkejša je bila. Prevladoval je »porič« (bese-da je angleška in ne vem kako se pravilno piše), to je, ječmen, kuhan na mleku s sladkorjem in mezgo. Večini se je kmalu uprl in Welschi so grozili z »grève«, stavko, če ne spremene jedilnega lista. Jedilni list so izpremenili in poziv rdečega Belgijca, »Poil de carotte« smo ga klicali, »Camarades, syndiquez-vous pour la poritsche« je ostal glas vpajočega v puščavi. Ta Poil de Carotte je bil sploh najglasnejši član omizja. Komaj se je dvignil kolonieleiter, da bi govoril, ga je že prehitel Sam, kakor je bilo njegovo pravo ime in pričel s stereotipnim uvodom: »Liebe koloniesten...« Ko ga je hotel nekoč Stürn »nadmudriti« in je pričel: »Chers camerades...« je Sam brž dodal: »Communistes partout!«

(Dalje prihodnjič)

KULTURA

Slovenci in pravopis

Ni še dolgo tega, ko smo dobili Slovenci svoj moderen pravopis. Od izida prve Trubarjeve knjige pa do nedavnega smo bili brez njega in le prečesto se je pokazala nepremagljiva potreba po tej knjigi. Danes jo imamo. Danes imamo dober slovenski pravopis, ki je plod intenzivnega duševnega dela dveh odličnih slovenskih slavistov, Antona Breznika in Frana Ramovša. Jasno je, da ta pravopis ne more biti najpopolnejši v vseh pogledih, da morda ne ustreza željam in zahtevam vseh naših slavistov, saj se njihova mnenja le prečesto križajo, vendar pa smo dobili Slovenci s to knjigo mnogo več kot se marsikdo zaveda in prav bi bilo, da bi jo spoznali in uporabljali vsi, ki imajo kakršenkoli opravke s pisanjem, ne samo literati, ampak vsi, ki pišejo, to se pravi, »črke delajo«. Ali bi na primer res ne mogli napisati v uradnem pismu malo lepše kakor: »Vabimo vas na sestanek v svrhu razgovora, potem katerega se bodo doletile smernice za delovanje na vseh poljih gospodarstva?« Ali bi res ne mogli iztrebiti te nesrečne »svrhe«, »potom« in teh strašnih polj, ki jih žal toliko poznamo v literaturi, znanosti, politiki in še drugod.

Človek se tako zamisli, kdo prav za prav uporablja to drobno knjižico, ki tako rada svetuje vsakomur, kdor jo le malo poprosi pomoči. Morda jo je z nevoljo prelistal ta ali oni dijak, morda jo je nekajkrat odprl znanstvenik, ko je pisal svojo razpravo. Tretji jo je odprl zato, da bi iskal dlake v jajcu.

Malokdo pazi na to, da pri razgovoru uporablja pravilne slovnične oblike, da rabi nikalnico z genitivom in podobno. Pa to še ni tako hudo. Pri hitrem govoru se lahko vsakomur »zareče«, pa če še tako dobro pozna vsa pravila. Huje je, če bere človek vse te stvari tiskane. In to vidimo žal vsak dan, pa vzemimo v roke katerikoli časnik ali celo revijo. Zlasti v časnikih čitaš lahko vedno o nesrečah, ki so se zgodile »vsled« karambola, o množicah, ki so se »pri priči zbrale na licu mesta« itd. itd. Pa tudi to še ni »narveči hudo«.

Hudo pa je, zelo hudo in tudi žalostno, če bereš leposlovno knjigo in spoznaš, da niti tisti, ki pišejo knjige ali jih presajajo, ne poznajo slovenskega pravopisa. To sem spoznal, ko sem bral »Dnevnik Marije Baškirčeve«, ki ga je pred nekaj meseci izdala Umetniška propaganda v prevodu Katarine Špur. Knjiga je izšla v zbirki »Najslavnejši avtorji sveta« in bi torej pričakovali, da bo res kvalitetna v vseh pogledih. O knjigi in o njenem pomenu ne mislim govoriti, rad bi pa opomnil nekaj o prevodu, kajti ta vzbuja vtis, da prevajalec ni še nikdar odprl pravopisa. Skoraj bi lahko trdil, da uporablja (in to celo po večkrat) vse, kar omenjeni pravopis prepoveduje. Naj navedem le nekaj najbolj kričečih mest iz tega prevoda: vrnem se nazaj; medtem ko piše narazen (med tem ko) ali pa rabi celo nepravilen izraz dočim; potem in napram stalno uporablja; prevajalec žal ne ve, da imamo glagol želeči in ne željeti, torej zaželen in ne zaželjen (pravilno je pisal to že Prešeren, primer Sonetni venec, 4. sonet); lep je tudi stavek: vi z vašimi resničnimi sposobnostmi; dalje je zanimiva nikalnica, ki jo rabi prevajalec kratkoma z akuzativom (in da nikomur nič ne krade); prislov laže piše lažje; dalje je značilen stavek: »Odprla sem 'Flamarand' od g. Sandove«; napačna je raba glagola nahajati se (v

strašnem položaju se nahajam); potem »basnoslovna« bogastva, privid etc.

To so glavne slabe strani tega prevoda, ki bi lahko služil kot svarilen zgled vsem, ki se mislijo kdaj posvetiti prevajanju. Prav bi bilo, da bi se vsi ti, ki nam hočejo nuditi svetovna dela v slovenščini, dodobra seznanili s pravopisom in tudi s slovnico, kajti prevajatelj omenjenega dela ni grešil le proti pravopisnim, ampak — in to morda še bolj — proti slovničnim pravilom. Naše založbe naj bi pa pazile, da zaupajo prevajanje svojih knjig le osebam, od katerih lahko pričakujejo res kvalitetnih prevodov.

Toliko o Slovencih in slovenskem pravopisu. M.

Zapiski v aprilu

Letošnji koncert Akademskega pevskega zboru je bil v ponedeljek 3. aprila v nabito polni Unionski dvorani. Nj. Vel. kraljico Marijo, ki je prevzela pokroviteljstvo nad koncertom, je zastopal divizionar g. general Lukič. Izvedba koncerta je bila na višku. Zbor je pokazal lepo izvežbanost in voljo, za kar gre gotovo prvenstvena zasluga zborovemu dirigentu g. Maroltu. Želeli bi, da bi akademiki nesli našo lepo pesem tudi v druge kraje, kajti APZ bo nedvomno odlično pokazal stopnjo naše pesmi in s tem tudi naše kulture.

4. aprila je bila proslava 25 letnice gledališkega udejstvovanja g. E. Kralja. V šestovi režiji je jubilar pripravil Tolstojevega »Živega mrtveca«. Pred predstavo so bile jubilarne izrečene čestitke. Gledališče je bilo ta večer razprodano in vsi so pričakovali od g. Kralja, da bo dal ta večer zopet eno njemu svojstvenih kreacij. V glavnem se niso zmotili. Kraljeva igra je bila vseskozi zanimiva, dosegla pa je svoj višek v predzadnjem dejanju, ko govori Fedja pred preiskovalnim sodnikom. Igralcu g. Kralju čestita ob njegovem jubileju tudi srednješolska mladina, ki vselej z zanimanjem spremlja vsak njegov nastop.

Naj ob tej priliki omenimo, da bi bilo dobro, če bi dala gledališka uprava popraviti škripajoči pod na dijaškem stojišču v Operi. Tako bomo vsaj brez spremljave lahko poslušali izvajatelje.

The Dublin Gate Theatre je gostoval v Ljubljani 11. aprila s Shakespearejevim »Hamletom«. Gledališče je bilo dobro zasedeno in občinstvo ga je navdušeno zapustilo. »Hamlet«, ki so ga izvajali angleški oziroma irski igralci je bila za nas novost. Preprosta, življenjska igra je našla viden kontakt pri občinstvu. Škoda le, da je v Ljubljani tako malo ljudi, ki bi bili večji ingeleščine, kajti odlična igra bi bila s tem sila podkrepljena. Obžalujemo pa, da merodajni faktorji postopajo z gostovanji v Ljubljani tako mačehovsko, kajti prepričani smo, da bi tudi naslednji večeri, ki bi jih Dublinsko gledališče dalo, bili razprodani.

Štirje naši mladi umetniki: koloraturna sopranistka gđc. Kušejeva in violinist g. Dremelj, čelist g. Leskovic ter klavirist g. Lipovšek so priredili 14. iaprila v veliki dvorani Filharmonije »Večer komorne glasbe«. Nočemo se spuščati v kritiko izvajanj, kajti o tem so napisali naši dnevniki brez razlike same pohvale, omenili bi le, da je našega mesta, ki naj bi bilo kulturno središče Slovenije, nevredno, da ne more ob taki priliki napolniti dvorane. Čim se po-

javi pri nas kak tuj umetnik ima vselej poln avditorij, če pa priredijo naši umetniki kakšno stvar, ne najde ta velikega odziva. Posebno moramo na tem mestu grajati nezanimanje mladine, ki smo jo na tem koncertu, ki je bil na resnični umetniški višini, videli bore malo.

Po enem mesecu razstavljanja svojih slik v Jakopičevem paviljonu, je bolgarski slikar Francaliski zaključil svojo razstavo. Bolgarski umetnik je razstavljal same akvarele, v katerih je pravi mojster. Njegov najčestejši siže je zimska gorata pokrajina, pokrita s snegom. Niansiranje snega daje Francaliskemu polno priliko, da razvije svoj izredni čut za barve.

V Mariboru se je 16. aprila pričel umetniški teden, ki ga prirejajo likovni umetniki: Mušič, Jirak Sirk in I. Kos. Naši umetniki so s tem tednom, ki se vrši letos drugič, gotovo veliko pripomogli k dvigu naše kulturne zavesti na naši severni meji. Naša želja bi bila, da bi v Mariboru priredili tudi kako drugo kulturno manifestacijo te vrste.

Mladinski pevski zbor PJS iz Rakeka je koncertiral 24. aprila v ljubljanski Filharmoniji. Zbor nam je predstavil spored od Savina preko Adamiča in Osterca do mlajših. Posebno sta ugajali dve Adamičevi: N' mav čez izaro in Drežnica.

Slovenska matica je izdala v tem mesecu dve knjigi: Alma Sodnikova: Descartes njegovo delo in filozofija, in Igo Gruden: Dvanajsta ura. Kobema knjigama se bomo skušali v naši rubriki še povrniti.

Stane:

Pomlad ob Dravi

Lepo in prijetno je v štajerski deželi, vsa živa in pestra je pokrajina, katere središče je naš Maribor. Zmagoslavna pomlad ga je obdala z lepim zelenim vencem. Sredi med nizkimi griči in poljanami, ki se odejajo z mnogobarvnim pregrinjalom, se vije zelena Drava. Prav pri kupnega ga napravijo nizki griči s svojimi šegolimi vinogradi, na drugi strani pa temnozelene gozdovi Pohorja in Kozjaka. Če primerjam to sliko s sliko Ljubljane, me prevzame ob drugi sliki občutek mogočnosti in prostranosti. Ljubljana se mi zdi kakor trdnjava, ki je obdana na severu z ogromnim in trdnim obzidjem velikanov, na jugu pa z nizom gričevja. Prav v neposredni bližini pa jo verno stražita Grad na vzhodu in Rožnik na zapadu.

V Mariboru so lepi sprehodi po nasadih ob Kalvariji in Piramidi, po parku, ki je poln košatih zelenih dreves in ljubkih nizkih grmičkov. Kosi, škinkavci, drozgi in penice prepevajo tam svoje lepe pomladanske napeve.

Človek prisluhne skrivnostni pesmi zelenih trat, tihi govorici vinorodnih gričev in lahko šumenje zelene Drave te zaziblje v sladke mladostne sanje. Toda v teh lepih sanjah te motijo le čudne sence, ki se plazijo od vsepovsod k tebi s svojimi izmaličenimi postavami, ob katerih čutiš, da niso navezani z ljubeznijo na to zemljo, ker niso vzrasli iz nje. Objame te občutek neke utesnjenosti in negotovega strahu, katerega se dolgo ne moreš iznebiti.

Od drevja v parku prihaja opojen vonj mladega, nežnega življenja — vonjava hrepenenja in upanja.

Sedaj, ko nas omamljajo dihi pomladi, ko pošilja toplo sonce svoje zlate žarke na spočito zemljo in jo prebuja k novemu življenju, čutiš v srcu burno pretakanje mlade krvi, ko je srce prepolno lepote, ni časa, da bi se ukvarjalo z žalostnimi in otožnimi mislimi, ker nam se hoče pomladnega življenja.

DOPISI Z ZAVODOV

Mariborska klasična gimnazija

Od časa do časa se naše gimnazije in lista »Naše volje« pomnijo »Mladi borci«. To je list, ki pravi o sebi, da je stanovski tednik za slovensko dijaštvo, prinaša pa skoraj sama poročila iz Mehike, Nemčije, Španije in Kitajske. Veseli nas, da se »Borci« ukvarjajo z zemljepisom, mogoče bo to najboljši način, da se jim odprejo nekoliko njih zaslepljene oči in da spoznajo, da je tudi izven Maribora in Ljubljane še nek svet, ki ga je vredno spoznati. Da pa nas štejejo za svoje nasprotnike, to je za nas skoraj žaljivo. »Naša

I. državna realna gimnazija

Tudi mi smo se po zgledu tovarišev iz učiteljskega in III. drž. real. gimn. spomnili znamenitega ustoličenja koroških vojvod. Proslavo so pripravila vsa društva na zavodu, vodil je priprave za to prireditev predsednik P. J. S. Proslava je tvorila prehod iz pouka v velikonočne počitnice, prireditev je bila namreč 5. aprila.

Spored proslave je bil pester, kratek, poučen, a vendarle ni utrujal, govor, nekaj deklamacij, recitacija, mladinski zbor in že je bila proslava pri kraju. Za konec smo vsi zanosno zapeli »Hej Slovani« in odšli nato na počitnice.

Boris

III. drž. realna gimnazija

24. marca t. l. je bil izredni občni zbor P. R. K., ki se ga je zaradi volitev udeležilo veliko število dijakov.

Najprej sta poročala tajnik in blagajnik. Nato je predsednik tov. Furlani pojasnjeval vzroke odstopa celotnega odbora. Za volitve sta bili vloženi dve listi, ena z nosilcem tov. Kremescem in druga s tov. Mujdrico. Zmagala je lista tov. Milana Kremesca s 50 glasovi proti 29. Tov. Mujdrica je bil nosilec katoliške liste, tov. Kremesec nacionalne. Ustanovil se je tudi turistični odsek, ki ima v zvezi s P. R. K. dalekosežne načrte. Ta odsek bo vodil tov. Jože Hrovat.

Novi odbor bo poskrbel, da bo šel P. R. K. z zanosom v boj in bo uresničen marsikateri velik načrt.

Mr. - Jo

Vsakdo izmed nas uporabi prvo polovico življenja za načrte, drugo polovico pa za obžalovanje prve.

Blouine

Dobra volja dela vsako stvar lahko... in jo najlepša oblika ljubezni do bližnjega. Kako velik zaklad je vendar vesela, krepčajoča dobra volja! Ona je najboljši kapital.

Wagner

Pozaba je negativna sreča, toda kljub vsemu je sreča.

Jacques Normand

Žive ljudi bodo vedno in sicer vedno bolj in bolj vladali mrtveci.

Comte

Mi mislimo, da je tisti mah ki nas vrže iz vsakdanjega tira, vse izgubljeno; a prav tedaj se začne nekaj novega in dobrega. Dokler je življenje, je tudi sreča.

Tolstoj

Čednost je kakor ošpice, vsak človek jo ima samo enkrat v življenju.

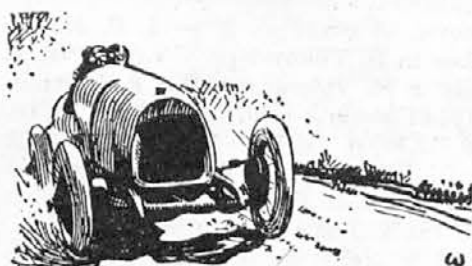
Ivan Cankar

Deželi gobavcev bi bila slaba tolažba, da žive gobavci tudi drugod.

Cankar

Kdor tujim očem razkazuje svoje srce na goli dlani, ga v prsih nima.

Cankar

Izdelovanje suhih baterij

Zaradi svoje cenenosti, stalne pripravljenosti za porabo, enostavnosti in varnosti je poraba takozv. »suhih baterij« zelo velika. Posebno velikaj je poraba žepnih baterij, pred leti pa si je utrla baterija pot tudi v nekatera področja tkzv. »elektrotehniko šibkih tokov«, kakor so n. pr. telegrafija, žel. signalizacija, električne meritve, radio, ojačevalci i. p. Za radio aparate se prodajajo »suhe« baterije pod imenom »anodne« baterije. Važna odlika anodne baterije je poleg v začetku navedenih, zelo konstanten tok.

Vsaka suha baterija je sestavljena iz posameznih elementov, od katerih ima vsak napetost 1½ V. Torej ima 4 voltna žepna baterija 3 elemente, 100 voltna anodna baterija pa 70 elementov.

Število galvanskih elementov je veliko (dve kovini v raztopini soli tvorita galvanski element vendar se porablja v praksi samo Leclanchéjev člen, sestavljen v bistvu iz cinka, oglja in rjavega manganovca (MO₂)).

Kakšen je člen, ki ga uporabljamo pri suhih baterijah. V cinkastem valju z dnom, ki tvori negativni pol člena je v sredi ogljena palčica, okrog katere je v vrečici zdrobljen rjavi manganovec z nekaterimi bistveno manj važnimi primesmi. Oglje z vrečico je pozitivni pol člena. Med vrečico in cinkastim valjem pa je bistveno važen elektrolit (navadno salmijakova raztopina (NH₄Cl), oziroma posebna moka prepojena z elektrolitom).

Vse sirovne morajo biti popolnoma kemijsko čiste, sicer se člen hitro pokvari, ali ima manjšo kapaciteto. Nadalje so važna tudi fizikalna svojstva surovin tako n. pr. zrnatost, sposobnost absorbiranja, struktura, hrapavost itd.

Izdelava sama se prične z vrečicami. Rjavi manganovec in grafit, zdrobijo in dobro premešajo v velikih vrtečih se bobnih. Točno odrejeno količino zmesi komprimirajo okrog ogljene palčice in vse skupaj ovijejo s platnom in papirjem — vrečica je gotova. Na konec ogljene palčke pritrdijo še medeninasto kapico in ves izgotovljeni del pomočijo v elektrolit.

Med tem stiskajo v drugih strojih iz cinkastih plošč valje v katere dajo vrečice, dodajo prah in

TEHNIČNI OBZORNİK

vse skupaj nekoliko ogrejejo, da se elektrolit zgosti.

Ko so členi gotovi, jih zlagajo v baterije, žepne ali anodne. Vsak člen zase mora biti dobro izoliran, kar pa je tem težje, čim večja je napetost baterije. Zato imajo baterije redko napetost čez 200 V. Člene med seboj zalijejo z izolirano maso (posebne vrste smole), ki da celotni bateriji tudi potrebno trdnost.

Zelo važno je stalno preizkušanje baterije. Preizkušajo jih pred odpremo posamezno ali tudi v manjših skupinah.

Učinek in zmoglost baterije se da preizkusiti samo tako, da se baterija popolnoma izprazni. Zato iz vsake narejene serije izločijo po nekaj baterij in jih po določenih tehničnih postopkih preizkusijo oziroma izpraznijo. Pri taki kontroli baterij in tudi strogi kontroli surovin, je število slabih baterij, ki zapuste tovarno zelo majhno.

Vsa dela pri izdelovanju suhih baterij se morejo vršiti ročno, vendar so še pred vojno poskušali uvesti stroje, s čimer bi odpadale neenakosti, ki nastanejo pri ročnem izdelovanju in bi se izdelava pocenila. Ker pa je bila poraba razmeroma najhna se stroji niso izplačevali. Šele, ko se je z radio aparatom pokazala potreba po anodnih baterijah, so se stroji uveljavili in se je proizvodnja zvišala. Tako izdelajo samo v Nemčiji letno okrog 500 milijonov členov.

Če se pri 100 voltni bateriji pokvari samo en člen, postane neuporabna cela baterija. Zato je razumljivo, da igra pri izdelavi členov zelo veliko vlogo tudi kvaliteta pri čemer se je strojna izdelava pokazala mnogo zanesljivejša, brez ozira na manjše produktivne stroške. In tako ni čudno, da imamo že stroje, ki izdelujejo dnevno tudi po 40.000 členov.

V naši državi krijemo potrebo po suhih baterijah vseh vrst v glavnem z izdelki domačih tovarn.

(Po »Moderna tehnika«). M. O.

Rešitev nagradne križanke

Vodoravno:

1. matura, klobuk, skladi; 2. opereta, Krakatit, Miramar; 3. loža, panorama, Titanijska, Voje; 4. elan, ikonodul, akademik, Iran; 5. koža, midineta, lojenica, Jaka; 6. natega, R. avan, imej, A. kerubi; 7. Beko, kad, Arabec, kdo, roda; 8. kino, kozel, akut, prozo, Neda; 9. Koce, satelit, oš, dremota, žoga; 10. ura, lop, ananas, Aleman, ola, nič; 11. tik, Kresal, Ikar, AP, mapa, Horac, Irun; 14. elan, Iba, Donava, pik, trud; 15. krtina, I, kabareti, S, gladan.

Navpik:

1. molek, kuta; 2. Apolon, korito, K; 3. teža, žabica, Koder; 4. Uran, Atene, LK, salt; 5. repi, meko, Sora, rai; 6. atak, igo, kapela, N. N.; 7. anoda, kota, sedi, A; 8. oni, razen, alibi; 9. krona, dela, luža, K; 10. krađeva, linija, da; 11. lamu, Tra, taka, mo; 12. okel, enako, Savana; 13. Bata, Libuša, ropar; 14. utik, omet, dlan, ave; 15. Kitajec, perpih, at; 16.

Tadej, krom, skop, I; 17. nenadoma, Koris, 18. mimik, ozon, Odak, G; 19. si ji, Cer, Otočec, t. l.; 20. krak, Aron, Alim, ira; 21. lavi, Judež, AM, grud.

Upravništvo je prejelo lepo število rešitev, toda žal, bile so skoraj vse z napakami. Glede na to, da je bila križanka to pot percej težka, je urednik spregledal nekaterim. Naj ob tej priliki omenimo, da uredništvo drugič ne bo vzelo v pregled rešitev, ki bodo prišle po pošti premalo frankirane!

Javno žrebanje velikonočne križanke se je vršilo v soboto 22. aprila. Prvo nagrado v znesku 50 din je prejel Ciril Lenardič, Radeče pri Zidanem mostu, ostale štiri po 25 din pa: drugo: Milenko Klavara, Ljubljana, tretje: Wedam Albin, Ljubljana, četrto: Micka Toson, Murska Sobota: Peto: Deškovič Ljubomir, Murska Sobota. — Nagrajenci naj dvignejo rešitve v Upravi »Naše volje«. — Zunanji pošljemo po pošti.

ŠAH

18. aprila se je končal šahovski turnir za prvenstvo Jugoslavije v letu 1939. Turnir je prinesel celo vrsto presenečenj. Že zmage dr. Vidmarja v začetku ni bilo mogoče predvidevati, še manj, da bo Pirc ostal za Kostićem in Schreiberjem. Zgodilo pa se je, da je vse tri prehitel V. Tomović, ki je spadal v začetku pač med »outsiderje«, pred Pirc pa se je plasiral tudi S. Vuković, dočim je Pirc zasedel 6. in 7. mesto z Vidmarjem ml. Tudi favoriziranemu Bröderju se je zgodilo, da ga je prehitel naš Preinfalk in ujel najmlajši mojster Avirovič, ki si je naslov priboril šele v 12. kolu.

Potek turnirja je prinesel mnogo presenečenj. V začetku je stopil na čelo S. Vuković s tremi zaporednimi zmagami, Pirc je nepričakovano z nekoliko sreče moral reševati remis proti Lešniku in je nekoliko zaostal. Tudi Kostić je začel medlo, remisa proti Furlaniju in Filipčiču sta ga postavila v sredo tabele. Še slabše se je godilo dr. Vidmarju, ki ga je porazil Bröder in je ostal na 50%. Ob koncu prve tretjine je bil položaj še razmeroma normalen: 1. — 2. Pirc in Vuković po 4, 3. — 5. Bröder, Schreiber in Kostić po 3½, 6. — 7. Vuković in Preinfalk po 3, 8. — 9. dr. Vidmar in Avirovič po 2½.

V 6. kolu se je pripetila dr. Vidmarju že druga nesreča, poraz z Lešnikom ga je vrgel med predstavnike spodnje hiše. Na čelo se je dvignil še Bröder, Preinfalk pa se je postavil na njegovo mesto. V naslednjem kolu sta sledila Bröderju še Kostić in Preinfalk in si delila 1. — 5. mesto. Obenem se je začel dr. Vidmarjev finish. V naslednjem bloku sta odpadla s čela Bröder in Preinfalk, v 9. pa še Pirc in Vuković, oba nepričakovano poražena, od Filipčiča odn. Preinfalka. Tako je vodil Kostić z naskokom cele točke. Precej sta se dvignila dr. Vidmar s tremi in Tomović z dvema zaporednima zmagama, na 5. — 6. odn. 7. — 10. mesto. Vendar njun dvig ni bil videti nevaren. Ob koncu druge tretjine je bilo naslednje stanje: 1. Kostić 7½, 2. — 4. Pirc, Preinfalk in Vuković po 6½, 5. — 7. Lešnik, dr. Vidmar in Vidmar ml. po 6, 8. — 10. Bröder, Schreiber in Tomović po 5½. Ostali so imeli pod 50%.

V prvem finishu je imel Kostić najlažje stališče, celo točko naskoka in tri »lahke« nasprotnike, Lešnika, Preinfalka in dr. Kalabarja. Toda takoj prvi mu je pokazal zobe, s srečo je rešil remis. Vodil je še vedno s točko prednosti, toda proti dr. Vidmarju. Tudi Pirc je pokvaril zadnje šanse s porazom proti Tomoviću, ki ga je tako ujel. Še večje presenečenje je bil remis Kostića z dr. Kalabarjem. Vedno bolj je bilo jasno, da bo konec presenetljiv. Dr. Vidmar je bil pol točke za prvim, skupaj s Preinfalkom in Vukovićem. Po 7½ točke sta imela Pirc in Tomović. V 13. kolu je Kostić že izgubil ves svoj naskok s tretjim remisom. Ujel ga je poznejši zmagovalec, približal se mu je na pol točke tudi Tomović. Po tem kolu je bilo vprašanje prvaka docela odprto, skoraj enake šanse so imeli Kostić, Preinfalk, Tomović in dr. Vidmar. Zlasti zadnja dva sta si lastila s svojimi zaporednimi zmagami pravico na prvo mesto.

14. kolo je položaj razjasnilo. Prineslo je Kostiću poraz z dr. Vidmarjem in Preinfalku s Tomovićem. Tako se je izčistil vrstni red, ki je ostal v glavnem tudi po zadnjem kolu. Končni izid je bil naslednji: 1. dr. Vidmar 10½ (70%),

2. V. Tomović 10 (66.67%), 3. — 5. B. Kostić, M. Schreiber in S. Vuković po 9½ (63.33%), 6. in 7. V. Pirc in M. Vidmar 9 (60%), 8. 4. Prainfalk 8½ (56.67%), 9. — 10. M. Bröder in Dj. Avirovič 8 (53.33%), 11. I. Lešnik 7½ točk (50%), 12. Dj. Filipčič 6 (40%), 13. V. Petek 5½ (36.67%), 14. — 15. L. Furlani in dr. S. Kalabar 4 (26.67%), 16. K. Rožić 1½ (10%).

Pripomniti je treba, da je moral Furlani izstopiti zaradi smrti očeta in je tako izgubil tudi nekaj sigurnih točk. Za zagrebški šah je turnir

Ženske se v plavanju nevarno približujejo moškim

Kdor stalno zasleduje rezultate moških in žensk, posebno v plavanju, je gotovo že opazil, da se rezultati žensk vedno bolj in bolj približujejo rezultatom moških tekmovalcev in obstaja bojazen, da bodo ženske v tem športu kmalu boljše od moških. Da bi ugotovili, kdo je zaenkrat še močnejši, so pred kratkim v Parizu organizirali tekmovanje med dvema najboljšima francoskima plavalkama Payarjem in Cartonetom, ki je svetovni rekorder na 100 m prsno in dvema danskima plavalkama, Sörensenovo, ki je svetovna rekorderka v plavanju na 400 m prsno in Hvegerjevo, ki je momentalno najboljša plavalka na svetu, kajti ima preko deset svetovnih rekordov v prostem plavanju. Rezultati tega tekmovanja so sledeči: Hvegerova in Payar sta na progi 400 m prispela istočasno na cilj s časom 5:07 min, dočim je predstavnik moškega spola isto premagal na progi 100 m s časom 1:03,4 proti 1:06. Svetovni rekorder Kartonet pa je premagal na progi 400 m prsno Sörensenovo s časom 6:17,2 proti 6:26,8. K temu bi pripomnil, da je svetovni rekord Sörensenove na tej progi 6:16,2, torej boljše od Cartonetovega rezultata. Ženske nas zaenkrat torej še

pomenil velik uspeh, saj so že dobili dva nova nacionalna mojstra, Filipčiča in Aviroviča, tretji ki je izpolnil pogoje, pa mu naslov še ni priznan, pa je Petek. Ta ima pa med svojimi točkami tudi kontumacirano proti Furlaniju in je še dvomljivo, če bo postal mojster. Tudi naš šah se je znova afirmiral, od osmih nagrad je pripadala polovica Ljubljancanom. Poleg tega ga je rešen spor med dr. Vidmarjem in Kostićem za primat. Želeti bi si še več tako zanimivih in ostrih turnirjev.

SPORT

niso premagale, moramo pa zelo paziti, da se to ne bo zgodilo v najbližji bodočnosti. Za ključek moram še potolažiti moški spol s tem, da »ženska nevarnost« preti zaenkrat moškim samo v plavanju, kar pač najbolj nazorno dokazuje, da je ta sport za ženske najbolj prikladen in da nas ženske v drugih panogah športa še ne ogrožajo.

Amerikanec Budge

Lani, ko je postal Budge že drugič zaporedoma svetovni prvak v tenisu med amaterji in ko ni imel med njimi več pravega konkurenta, je vstopil med profesionalce, da tudi med njimi preizkusi svojo moč. Mnogi so kljub njegovemu velikemu znanju dvomili, da bo premagal najboljše profesionalne igrače tenisa na svetu kot sta to Vines in Perry, bivša amaterska svetovna prvaka. Toda upanje se jim ni uresničilo. Budge je premagal najprej precej nadmočno Vinesa, pred kratkim pa se je srečal z Angležem Perryjem, katerega je v New Yorku porazil z naravnost katastrofalnim rezultatom: 6:1, 6:3, 6:0 (op. pis.: z istim rezultatom je l. 1938. porazil v Wimbledonu Austina). Perry je po tekmi izjavil, da je Budge najboljši igralec tenisa vseh časov.

Listnica uredništva

Zvonko: Tvoje pesmi so dokaj zanimive, toda pri najboljši volji jih ne morem objaviti. Ene ne bi pustila skozi cenzura, druga pa ima tak motiv, ki ne spada v pomladanske številke.

Per-Ma: »Bratje, ura prihaja«. Članek je najbrže iskreno mišljen. Toda preoster in marsikje nedosleden. V marsičem tudi neumen.

Be-No: Prebral sem Tvoj članek. Vidi se Ti, da si se potrudil, kljub temu pa je moral tvoj članek poromati v — koš. Nikar ne obupaj!

A. B. Vesel sem, da si mi toliko poslal, sedaj imam vsaj nekoliko pregleda. »Je pa ni«, bi ti tudi jaz moral odgovoriti. Pesmi zelo diše po Gregorčiču, včasih kar preveč. V nekaterih si pa preveč nejasen (»Vrnitev« II. kit.), drugod je ritem zelo razbit (»Moj beli cvet«) in prisiljen naglas (istotam). V »Resignaciji« si se pa pokazal zelo razigranega in Ti je pesem uspela, razen prve kitice.

Milka C.: Pogoji, da moraš pisati samo na eno stran si sedaj izpolnila, naslov si tudi priložila, vendar pa črtica še ni zrela za »Našo Voljo«. Pridno se popravi dela in mi še kaj pošlji. Pazi na jezik (veliko beri) in si oglej pravopis od znotraj.

Jožef: Zelo sem vesel, da si se znova oglašil. Motiv, ki ga obravnavaš, je zelo poznan in je

povečini malo zanimiv, čeprav praviš, da je doživeta stvar. Morda bo tvoj prispevek ugledal luč v eni naslednjih številkih.

Gradiški: Tvoj prispevek je zelo zanimiv, ker obravnavaš problem, ki ga naši mladi literati le redko kdaj vzamejo v pretres. Za velikonočno številko je prispel nekoliko prepozno.

Balkanski: Tvoj prispevek »Za novo nacionalno delo« sem pregledal. Nabral si v njem številne misli, o katerih menim, da so napisane v dobri veri, vendar nisi dosleden. Najbrž je to vpliv našemu narodu tujih miselnosti. Kljub temu pa je okostje zdravo. Nekoliko boš zgradbo popravil in članek bo goden za tisk.

Dragotinova: »Deske vabijo«. Problema nisi zajela v globino, ampak si ostala, rekel bi, dvodimenzionalna. Opazuj, brusi, lušči, popravlja, pa bo šlo. Ne izgublaj se v brezpomembnih detajlih, zagrabi za jedro!

Cerneto-Moreto: Morda je lep spomin, a le za tebe. Za čitatelje docela nezanimiv. Padel mi je pod mizo (tam je namreč koš...)

Mihael Petelin: Problem nacionalizma in komunizma bo v glavnem obdelan v nekem drugem članku. Ko bo druga stran prosta, prideš morda na vrsto. Oprimi se česa drugega, v čemer si bolj vešč.

Jup: Proč z »dirndlci«; bom objavil, čim bo nekoliko topleje. Pošlji mi še kaj.